

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Oslo, 18.06.2020
Vår ref. 20/597-11
670.00/BEST
Deres ref. 20/258-

Att:

Høring - NOU 2019: 23 Ny opplæringslov

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til departementets brev av 30. januar d.å vedrørende ovennevnte høring.

LO viser til tidligere innspill til utvalget, og begrenser sitt høringssvar i hovedsak til områdene vi tok opp innspillet.

Nærmere om regulering av styrer, råd og utvalg

Historisk har yrkesutdanningen hatt egne lover, både for håndverk og for lærlingordningen. Opplæringsloven er en integrert lov som fulgte Reform 94 da de to tidligere opplæringsretningene ble før sammen. I denne sammenhengen er arbeidslivet opplæringsinstitusjoner for en stor del av ungdomskullet og deres opplæringstid. Organene representerer nødvendig kompetanse og opplæringsbedrifter for opplæringsløpet til nær halve årskullet i videregående opplæring og 50% av opplæringstiden deres.

LO er uenig i forslaget og kan ikke se at utvalget fører tungtveiende argumenter for at organer som Samarbeidsrådet for yrkesopplæring, Faglige råd, klagenemnder og Foreldreutvalget for grunnopplæringen ikke skal reguleres i loven.

LO opplever ikke at dagens lov har mye uhensiktsmessig innhold. Innen yrkesfaglig opplæring savner vi snarere en tydelig forankring av yrkesopplæringsnemndene rolle og mandat som regionale aktører i trepartssamarbeidet og avklaring av opplæringskontorenes mandat og rolle opp mot det fylkeskommunale skoleeier- og forvaltningsansvaret. LO er glad for at utvalget har valgt å drøfte disse temaene.

Nærmere om regel festing av permisjon

Utvalget kan ikke se at det er behov for å regelfeste utvalg, råd og nemnder for å sikre medlemmene permisjon fra arbeidet.

LO er uenig og viser til at arbeidsgiverorganisasjonene ikke har instruksjonsrett overfor sine medlemsbedrifter. Selv om hovedorganisasjonene og landsforeningene/forbundene ser verdien av

Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, N-0181 Oslo E-post: lo@lo.no www.lo.no Telefon: +47 23 06 10 00 Organisasjonsnummer: 971 074 337
Kontonr.: 9001 07 00182 Faktura på e-post: 971074337@autoinvoice.no Elektronisk faktura (EHF): 9908:971074337

trepartssamarbeidet om fag- og yrkesopplæring, er det ikke gitt at samtlige private og offentlige bedrifter og virksomheter gjør det. Samfunnet må sørge for at anledning til å utøve verv ikke blir et privat anliggende.

Nærmere om regulering av kulturskolene

LO støtter ikke at regulering av kulturskolene tas ut av Opplæringsloven og overføres kulturlovgivningen.

Vi viser til at Kulturskoleutvalget anbefaler at det legges bedre til rette for kombinerte stillinger i kulturskolen i samarbeid med skoleverket, s.21:

Kulturskolelærernes faglige og pedagogiske kompetanse er avgjørende for kulturskolenes kvalitet. Utdannings-institusjonene har her et ansvar. Men mange steder ligger den største utfordringen i mangel på kombinerte stillinger som kan bidra til samarbeid mellom kunstfaglig opplæring i grunnskole, SFO, kulturskole, frivillige lag/foreninger m.fl. Det er viktig å få fram slike modeller – og stimulere til erfaringsspredning.

En forankring i opplæringsloven bidrar også til å sikre og forsterke samarbeidet mellom opplæringstilbudene. Dette er også en hensiktsmessig kopling i lys av at skolene har et dannelsesoppdrag, i tillegg til et utdanningsoppdrag. I strategien for praktiske og estetiske fag, er kulturskolen en avgjørende aktør for å oppfylle strategiens mål og intensjoner. En fortsatt forankring i opplæringsloven kan også anses å være i tråd med målsettingen om å se kulturskolene som et ledd i en helhetlig samfunnsutvikling.

De praktisk estetiske fagene har vist positiv effekt for læring også i andre fag i skolen, noe som ytterligere underbygger den naturlige sammenhengen med utdanningslovgivingen.

Nærmere om pedagogisk kompetanse

Bruken av faglært personale i opplæringen varierer veldig i skole-Norge. Det er uheldig for elevene og bidrar til økte ulikheter. Økte ulikheter er ikke et politisk ønske. For å forebygge dette foreslår LO at lovformuleringen som er foreslått i § 15 – 4 sikrer at opplæringen må utføres av folk med formelt godkjent undervisningskompetanse.

LO foreslår å tilføye «kvalifisert» slik i §15-4:

«.....at opplæring skal forbered, gjennomføres og følges opp av en kvalifisert lærer»

Nærmere om spesialundervisning, kompetanse og rådgiving - kap. 10, 11 og 14.

LO støtter at begrepene «tilpasset opplæring» og «spesialundervisning» erstattes av begrepene «universell opplæring og individuell opplæring».

LO viser til barneombudets rapport «Uten mål og mening», og er kjent med at mye undervisning og oppfølging av elever med særskilt behov for tilrettelegging blir gjennomført av ansatte uten tilstrekkelig kompetanse. Samtidig har eksempelvis barne- og ungdomsarbeidere i skolen tatt ansvar for egen kvalifisering gjennom etter- og videreutdanning, og kan ha en rolle i laget omkring elevene. Vi mener det vil styrke kvaliteten på skolemiljøet for elevene at andre med oppgaver og roller i skolen avklares og gis relevante kompetansekrav. Det gjelder helse- og oppvekstfaglig, sosialpedagogisk og sosialfaglig kompetanse, så vel som i rådgivertjenesten.

LO støtter utkast til lovens §10 - 6 hvor det presiseres at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling. LO vil i tillegg nevne vernepleiere. De fleste vernepleierne som er ansatt i skolen jobber med oppfølging av enkeltelever, og har spisskompetanse i å gi tilpasset opplæring til barn og unge med store funksjonsnedsettelse.

I NOUen kapittel 40 – «Flerfaglig kompetanse og helsesykepleier» påpeker utvalget at det er viktig å ha andre yrkesgrupper enn lærere i skolen som kan jobbe med elevenes skolemiljø. Det framheves at andre yrkesgrupper kan ha kompetanse som gjør dem særlig egnet til å ivareta elevens behov på dette området.

I forslag til ny lov er det imidlertid ingen krav om at personer med sosialfaglig utdanning må ansettes – til tross for at disse nettopp vil kunne møte behovene som nevnes over. LO mener det er svært uheldig. Praksis for å ansette medarbeidere med sosialfaglig kompetanse blir tilfeldig og bl.a avhengig av skoleleder og skoleeierens økonomi. Ny lov må være tydeligere på krav om at det må ansettes sosialfaglig kompetanse i grunn- og videregående skole.

LO er enig i flere av utvalgets betraktninger når det gjelder rådgivning og særlig gjelder det å videreføre hjemmelen til å gi forskrift om rådgivning, se forslag til § 14-1 siste avsnitt og § 14-2 siste avsnitt. LO mener god rådgiving er viktig å motarbeide kjønnsdelte utdanningsvalg.

Videre å innføre plikt for fylkeskommunen til å sørge for at lærlinger skal ha tilgang til rådgivning om utdannings- og yrkesvalg og rådgivning om sosiale og personlige forhold. Se forslag til § 14-1 tredje avsnitt og § 14-2 andre avsnitt.

Vi tror det er nødvendig med kompetansekrav og ressursdefinering siden ikke-lovfestede rettigheter ofte blir en salderingspost for kommuner og fylkeskommuner med trange budsjett. Ønsker man faktisk å forbedre rådgiving om utdannings- og yrkesvalg og rådgiving om sosiale og personlige forhold, så vil det innebære økt ressursbruk. LO mener dette er viktige funksjoner å prioritere, fordi det står i nær sammenheng med gjennomføring i videregående skole. Vi mener at skolehelsetjenesten må styrkes gjennom å ansette rådgivere med sosial- og helsefaglig kompetanse.

Både elever og lærlinger trenger å lære mer om arbeidslivet, den norske samfunnsmodellen og partene i arbeidslivets roller. De skal ut i et arbeidsliv med rask endring og må belage seg på omstillinger som gjør at denne kunnskapen er viktig for å bidra produktivt og å utvikle egne karrierehåndteringsferdigheter.

Nærmere om opplæringskontorene

LO er enig i utvalgets betraktninger om opplæringskontorenes viktighet, og ser i likhet med utvalget opplæringskontorene som et serviceorgan for lærebedrifter som ønsker støtte til å gjennomføre opplæring. LO er enig i at Opplæringskontorene ikke bør kunne godkjennes som lærebedrift. Samtidig ser vi behov for tydeliggjøring av fylkeskommunenes og opplæringskontorets ansvar overfor elevene/lærlingene og lære/praksisbrevkandidatene. LO mener at etablering av opplæringskontor skal behandles av Yrkesopplæringsnemndene.

LO mener en løsning kan være å forskriftsfeste minstekrav til opplæringskontorenes vedtekter som tydeliggjør ansvarsforholdene. Disse bør omfatte rett til lønn i tråd med tariffavtaler, anledning til å motta informasjon om rettigheter og plikter i opplæringstiden og anledning til å overføre lærlinger mellom medlemsbedrifter hvis en lærebedrift ikke kan gi opplæring lengre. Ifølge konvensjoner Norge har ratifisert, har alle i videregående opplæring rett til å motta slik informasjon. Det kan derfor ikke være opp til det enkelte opplæringskontoret å velge om det skal skje.

Vedtektene skal være godkjent av fylkeskommune og behandlet av Yrkesopplæringsnemnd. LO viser til yrkesopplæringsnemndenes mandat om kvalitetsstyring og utvikling. For å videreføre trepartssamarbeidet lokalt, må representantene for arbeidstakerorganisasjonene få fullverdig styrerepresentasjon i opplæringskontorenes styrer.

LO mener videre at både lærebedrifter og medlemsbedrifter skal ha egen kompetanse og produksjon i lærefaget for å kunne godkjennes som opplæringsbedrift.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Trude Tinnlund
(sign.)

Roger Bjørnstad
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Oversikt over noen forslag LO ikke støtter

- at Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) og de faglige rådene ikke reguleres i den nye loven
- å ikke regulere læreplangrupper i den nye loven
- å ikke regulere klagenemnd for ikke bestått fag- og svenneprøve i den nye loven
- at loven benytter «lærling» og «kontrakt om opplæring» som fellesbenevnelse for alle som får fagopplæring i bedrift, og for kontrakter om fagopplæring, se forslag til §§ 8-1 og 8-2
- at retten til spesialundervisning for lærekandidater ikke videreføres
- at opplæringsloven fullt ut skal regulere opphør av både arbeidsavtale og lærekontrakt, se forslag til § 8-4 andre avsnitt
- at regelen om prøvetid også skal gjelde for lærekandidater som er over 21 år og har inngått avtale om full opplæring i bedrift, se forslag til § 8-4 tredje avsnitt
- å videreføre en regulering av y-nemndene, men å endre loven slik at y-nemndas råd skal tillegges stor, ikke avgjørende, vekt. Se forslag til §§ 6-8, 8-5 og 8-9
- at kravet om at internkontrollen skal gjennomføres av den faglige lederen i samarbeid med representanter for arbeidstakerne, erstattes av et krav om at representanter for arbeidstakerne skal få ta del i arbeidet med internkontroll, se forslag til § 8-11
- at «prøve» og «dokumentasjon» skal brukes som fellesbenevnelse for sluttvurderinger i fag- og yrkesopplæringen
- at det ikke skal være en terskel for heving av kontrakten om opplæring etter ønske fra lærlingen, se forslag til § 8-3 andre avsnitt
- at opplæringsloven ikke skal gi saksbehandlingsregler for hevingssaker, herunder at det ikke reguleres en rett til å uttale seg før det fattes vedtak om heving
- å legge inn et generelt innføringsår i videregående skole. I høring til Lied-utvalget peker vi på tilpasset opplæring, mer tid, mulighet til å hente seg inn i fag, men også særlige tiltak for enkelte grupper – slik som de med kort botid i landet.

Noen forslag LO støtter:

- at departementet revurderer lærekandidatbegrepet og om regelverket for opplæring i bedrift ivaretar rettigheter for alle mennesker med nedsatt funksjonsevne
- å innføre plikt for fylkeskommunen til å sørge for at lærlinger skal ha tilgang på rådgivning om utdannings- og yrkesvalg og rådgivning om sosiale og personlige forhold (se omtale i kapittel 42.6.3 og forslag til § 14-1 tredje avsnitt og § 14-2 andre avsnitt)
- at forbudet mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet, ikke videreføres for lærlinger, se forslag til § 12-4
- atplikten til å tilby praksisbrevopplæring ikke videreføres
- å tydeliggjøre at fylkeskommunen har plikt til å veilede og kontrollere at godkjente lærebedrifter oppfyller kravene i loven, se forslag til § 8-9
- at fylkeskommunenes ansvar for formidling kommer tydeligere fram av loven, og at ansvaret utvides til å omfatte alle kvalifiserte søkere, se forslag til § 8-7
- at reglene om tap av godkjenning som lærebedrift flyttes fra forskriften og til opplæringsloven, se forslag til § 8-9

- at opplæringskontor ikke reguleres i opplæringsloven, og dermed heller ikke kan godkjennes som lærebedrift. LO er enig, men se tidligere kommentar om alternativ løsning med forskriftsfesting av ansvarsfordeling i opplæringskontorenes vedtekter.
- LO støtter at begrepene «tilpasset opplæring» og «spesialundervisning» erstattes av begrepene «universell opplæring og individuell opplæring».
- å ikke videreføre en særskilt rett til tilgang til Pedagogisk-psykologisk tjeneste for lærlinger, se for øvrig § 10-12
- å videreføre krav om godkjenning av lærebedrifter, men at det ikke skal være krav om godkjenning av bedriftssamarbeid, se forslag til §§ 8-5 og 8-6
- å tydeliggjøre at fylkeskommunen har plikt til å veilede og kontrollere at godkjente lærebedrifter oppfyller kravene i loven, se forslag til § 8-9
- at reglene om tap av godkjenning som lærebedrift flyttes fra forskriften og til opplæringsloven, se forslag til § 8-9
- at fylkeskommunenes ansvar for formidling kommer tydeligere fram av loven, og at ansvaret utvides til å omfatte alle kvalifiserte søkere, se forslag til § 8-7